

HANS H. FUSSING

18. MARTS 1897-30. APRIL 1956

For os, der stod Hans Fusing nær i hans forskergerning, og som nød godt af hans inspirerende form, var det et alvorligt tab at erfare hans død den 30. april i år efter en operation, som ingen, heller ikke han selv, regnede for noget væsentligt.

HANS HINRICHSSEN FUSSING, der var søn af arkitekten ANDREAS KERRN FUSSING og GUDRUN HINRICHSSEN, blev student fra Østre Borgerdydskole i 1915 og tog 1923 skoleembedseksamen med historie, dansk og engelsk. Efter at have aflagt de pædagogiske prøver blev han samme år adjunkt ved Odense Katedralskole, forflyttedes 1935 til København som lektor ved Vestre Borgerdydskole og blev 1943 faglig medhjælper hos undervisningsinspektøren for gymnasieskolerne og censor ved skoleembedseksamen i historie. Om hans embedsvirksomhed må skolefolk udtale sig. Der er dog for den udenfor stående ingen tvivl om, at han var en fremragende pædagog, som med en rigt udviklet fortællerevne og -kunst og med sin udprægede sans for humor, sit blik for de små tings pudsigheder, har formået at gøre det tunge og frygtede fag levende og tillokkende, og der er heller ikke tvivl om, at han som tilsynsførende med historieundervisningen her i landet vil blive husket for den alvor, hvormed han tog denne vejledende og inspirerende opgave op. Han øvede en betydelig personlig indsats for, at historielærerne ude omkring skulle bevare kontakten med faget, ikke blot holde sig à jour med den fremadskridende forskning, men også selv efter evne dyrke den historiske undersøgelse. Han fastholdt stadig som sin opfattelse, at der ikke blot var en almindelig kulturel værdi i den nære forbindelse mellem skole og videnskab, men at det var af afgørende betydning, at lærerne ikke blot får et forsvarligt kendskab til videnskabelig metode gennem deres

universitetsstudier, „men at der ogsaa i skolen er lærere, der fortsat arbejder videnskabeligt“; han understregede nødvendigheden af, at eleverne mødte folk, der i særlig grad kunne vise dem, hvorledes der arbejdedes, og betydningen af, at lærerne holdt sig friske i forhold til stoffet, „at de ikke blot udstykker de kundskabens barrierer, de har faaet paa universitetet, i skillemønt til eleverne, men ogsaa selv søger at vaske en smule guldstøv ud af tidernes flod“ (Vor Ungdom, 1947, nr. 3).

Selv søgte han ud fra sine rige evner at levendegøre denne sin opfattelse. I Odensetiden var han stamgæst på Landsarkivet, efter at han var flyttet til hovedstaden, blev Rigsarkivet hans faste tilholdssted. På embedsrejserne fik han altid en time eller to til overs til et hastigt besøg i landsarkiverne eller en gennemgang af skolebibliotekerne, hvorfra han med den ham egne sporsans fandt mange rariteter frem; eksempelvis må det være mig tilladt at anføre, at de regnskabsstumper vedrørende Trinitatis Kirkes ældste tid, som blev publiceret ved kirkens 300-års jubilæum i år, blev fundet af Fussing godt gemt i en optegnelsesbog fra 1600-tallets sidste halvdel i Ribe Katedralskoles bibliotek. Fussing havde i sjældnen grad „næse“ og besad over for sit stof en „umættelig nysgerrighed“. Den kommende udgave af Danmarks Præstehistorie vil formentlig gøre en rig høst i Fussings papirer, som nu beror i Rigsarkivet; prøver herpå har han lejlighedsvis offentliggjort i nærværende tidsskrift (1938–44) og i Kirkehistoriske Samlinger. Til Adels Aarbogens rettelseslister leverede han gennem 30 år et rigt materiale – hans små, hastigt nedkradsede notater havde vel ikke alle lige stor betydning, han nærede heller ikke selv illusioner herom, men forbavsende ofte har de alligevel givet noget væsentligt, fordi han fortrinsvis græssede uden for den slagne landevej og stadig holdt øjnene åbne.

Om hans produktion gælder det samme. Den var stor og vidt spredt, ofte mindre betydelige, men altid kuriøse historier – en del af dette stof er trykt i Personalhistorisk Tidsskrift, hvortil han i 1930 leverede sit første bidrag, en skildring af Odense-rektoren Thomas Aabye. Siden da har han været en flittig bidragyder til vort tidsskrift, for det meste med adelshistoriske emner som de kildekritiske bemærkninger om Eiler Brockenhuus' kalenderoptegnelser (9. V. 1931), Margrethe Ahlefeldt (12. VI. 1951), Drabet paa Otte Emmiksen (10. VI. 1939), et brev fra Thale Ulfstand (10. V. 1937) og den lille jyske væbnerslægt Mus (10. II. 1935); han har givet bidrag til Odense bys personalhistorie (12. VI. 1951) og skolehistorie (13. IV. 1956) og

har behandlet Johan Abraham Truschewskys papirer (10. I. 1934) og rådmænd Lauritz Hansens bo 1627 (13. I. 1952). Hans sidste bidrag fremkommer i nærværende hæfte. Fussings altid gennemarbejdede og pålidelige artikler med deres ikke almindelige og oftest muntre eller tragi-komiske emner vil blive savnet på dette sted.

Det meste af det er biprodukter fra det egentlige studieområde, som han kun lejlighedsvis kunne hellige sig fuldt ud, fordi embeds- virksomheden lagde kraftigt beslag på ham, og fordi hans stemnings- liv var labilt og periodevis kunne gøre det svært for ham at samle sig helt om de store opgaver. Og dog har han ydet meget vægtige bidrag til dansk historie, især landbrugets og godsadministrationens historie, og især i de senere år synes det som om en større tryghed og indre kraft, en større tillid til egne evner gav ham muligheder for en mere samlet forskning.

Fremdragelsen af Erik Hardenbergs jordebog i Odense Katedral- skoles bibliotek, som han udgav i 1928, førte ham ind på bredere undersøgelser af jordebøgerne fra den danske adels kulminations- og nedgangsperiode 1536–1660. Den første frugt af disse studier var hans fortræffelige afhandlinger om de Rantzau'ske godser i Jylland (H. T. 10. III; Jydske Saml. 5. I–III og Hardsyssels Aarbog 1934); det væsentligste resultat kom med disputatsen „Herremænd og Fæste- bonde“ med undertitlen Studier i dansk Landbrugshistorie omkring 1660, hvor han fremlagde et betydeligt materiale, som vil bevare sin uomtvistelige historiske og personalhistoriske værdi. Disputatsen er, som det tidligere er blevet fremhævet (Ph. T. 11. III. 1942) ikke let læst, mest fordi han forfulgte det dobbelte formål dels at ville give en almindelig skildring af udviklingen og diskussion af dens forløb, dels at ville tilvejebringe en håndbog, der på et sted samlede alle disse for den ikke specielt kyndige vanskeligt overskuelige problemer; det er da ikke mindst denne side, hvor han har tilvejebragt en moderne afløser af Arent Berntsen, der for lokalhistorisk og personalhistorisk forskning vil være den væsentligste. I 1951 meddelte han i Videnskaberne Selskabs historisk-filologiske skrifterække sin indgående skil- dring af det offentlige godsadministration og -politik, eksemplifieret i „Stiernholm Len 1603–61“ og ved sin død havde han just lagt sidste hånd på nogle undersøgelser over bybefolkningens sammensætning og befolkningsvandringerne omkring 1660. Nedgangstiden havde hans store interesse, og han har leveret vigtige bidrag til befolkningens vilkår under den svenske besættelse – sikkert ikke uden sammenhæng med den tid, hvori de blev til.

Gennem hans store arbejder vil hans navn som en kyndig og nøgtern historiker blive bevaret, samtidig med at i hvert fald hans samtidige og lidt yngre fagfæller med dyb taknemmelighed vil erindre hans store flid, hans utrættelige hjælpsomhed efter princippet: at bringe fundene derhen, hvor der var brug for dem, og hvor de kunne komme til gavn, og dertil endnu det frodigt festlige i samværet med ham, hans hurtige og skarpe bidrag til en diskussion – hans evne til at vække og begejstre.

ALBERT FABRITIUS.